

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Cristina García, Antònia Ferrer, Marina Riera i Teresa Molina

Universitat de les Illes Balears

RESUM

En aquest article es fa una anàlisi de les característiques, pautes, criteris que han de seguir les presentacions multimèdia perquè siguin útils i efectives. A partir de diferents autors veurem com ha de ser el disseny, quins aspectes hem de tenir en compte, què ha d'estar sempre present i què no hi ha d'estar mai en les nostres presentacions. Tots aquests aspectes sempre estaran relacionat amb donar valor, importància, utilitat a aquestes, que no passin desapercubudes. El que es pretén és donar resposta a la pregunta: quins són els aspectes tècnics i de disseny que cal tenir en compte per realitzar una presentació multimèdia efectiva i de qualitat?

Abstract

This article presents and analysis of the characteristics, guidelines, criteria have to follow the multimedia presentations to be helpful and become effective. From different authors we see how the design has to be, what aspects we must consider wich must always be present and wich do not have to be ever in our presentations. All these aspects are always related to value, relevance, usefulness of these, in order to our presentations don't go unnoticed. The aim is to answer the question: what are the technical and design aspects to consider for effective and high quality multimedia presentation are?

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Paraules clau (Keywords)

Presentació multimèdia, característiques, pautes i criteris, útils i efectives, disseny, valor, importància i utilitat, presentació efectiva i de qualitat (*Multimedia presentation, features, guidelines and criteria, useful and effective design, value, importance and usefulness, effective and quality presentation*).

INTRODUCCIÓ

En la actualitat la realització de presentacions en format multimèdia és una pràctica cada cop més freqüent i estesa, s'utilitzen tan a nivell acadèmic com professional. Aquests tipus de presentacions es caracteritzen per conjugar, normalment, paraules i imatges, amb la fi de servir de suport visual per a l'explicació d'un tema. Per aquest motiu, la temàtica i l'estil són molt diversos. Aquesta diversitat suposa que no totes són de qualitat. Per aquest motiu, a l'hora d'aprendre'n s'ha de tenir en compte quins han de ser els aspectes imprescindibles i quins els errors que no s'han de cometre.

En la tasca docent, és innegable que s'ha convertit en el recurs per excel·lència. D'aquesta manera, és important que els futurs professors coneguin quin és la forma correcta de realitzar-ne i de mantenir l'atenció del públic, que aquest és, al cap i a la fi, el principal objectiu de les exposicions.

En el present informe, ens centrarem en els aspectes tècnics i de disseny que s'han de tenir més presents i han d'estar palesos en les nostres presentacions. Però no s'ha d'oblidar tampoc que la manera en com ho diem – el vocabulari, entonació, dicció, estratègies verbals i no verbals... – és també un aspecte primordial.

MARC TEÒRIC

Per indagar en el món del disseny de presentacions multimèdia, cal primerament, tenir clar el concepte, a què ens referim. D'aquesta manera d'acord amb Belloch(s.,d.) “les presentacions són un tipus de material multimèdia amb finalitat fonamentalment informativa, que permeten integrar text, imatges, gràfics, sons i/o vídeos a pàgines denominades «diapositives»”(p.1). Per això, s’han de tenir en compte diferents modalitats, pel que fa a l’ús de les presentacions.

En primer lloc, com a exposició, que són utilitzades com a suport al discurs oral dirigit a un determinat auditori. D'altra banda, a vegades, la presentació pot ser vista de forma individual a través de la pantalla de l'ordinador.

La presentació de continguts té, per la seva idiosincràsia, una sèrie d'elements que condicionen fonamentalment el desenvolupament de la mateixa. Seguint a Villagómez (2015) “abans de començar a realitzar una presentació s’han de definir quins són els objectius, el públic i la manera de presentar”

Entenem per objectius, la finalitat de la presentació. A grans trets podem determinar que es pot tractar-se de caire humorístic, informatiu, demostratiu, educatiu, etc.

El públic fa referència als receptors, els destinataris de la presentació.

I per últim, el mode de presentació, és el mitjà a través del qual es reproduirà. Així en les exposicions serà amb una projecció i de forma individual amb un ordinador.

Tots aquests aspectes condicionaran de manera directa el disseny i el desenvolupament de la nostra presentació de manera molt significativa.

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Quan parlem de presentacions multimèdia, al que amb més freqüència hem de fer esment es a les imatges i les paraules.

Pel que fa a les imatges, si ens plantejem quina funció tenen o si són realment importants, Rosler (2006) ens dóna la resposta i firma que :

“en general, el nostre auditori estarà format pel que es denomina com “criatures visuals” joves que no van madurar simbòlicament a través de l'àrea de Wernicke (llenguatge escrit fonamentalment) sinó a través de l'escorça occipital (videojocs, televisió...) Alguns autors parlen de la societat post literària en la qual la lectoescriptura va perdent el seu valor formatiu enfront altres formes d'aprenentatge i ensenyament. (p.79)

A més, segons Belloch (s.,d.) “les imatges que s'incorporin han de complementar la informació textual, fent-la més comprensible, aportant informació important o facilitant la comprensió dels continguts, a nivell visual. Els gràfics i diagrames són molt utilitzats per representar relacions entre conceptes” (p.4)

Pel que fa la part escrita de la presentació s'han de tenir en compte aspectes tan d'estètica com de llegibilitat, en aquest sentit Rosler (2006) ens apunta una sèrie de consells, el primer dels que nombrarem és el següent “com més corbes presenten les lletres més lentament es llegeixen”(p.81) a més segons el mateix autor “perquè l'auditori pugui llegir la diapositiva sense desviar l'atenció del que diu el ponent ho ha de fer en 6 segons”(p.81). Altres consells que ens dóna el mateix autor són: evitar l'excés de majúscules ja que es llegeixen més difícilment, emprar lletra sans serif, (arial, tahoma, verdana...) (també Castañeda,2012) i evitar posar incrustacions(entrada de frases de manera seqüencial) a cada diapositiva.

En un dels seus vídeos la professora Castañeda (2012) ens ofereix una sèrie de directrius molt útils per al disseny de presentacions, i són les següents:

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

- Conjuguar text i imatge
- Limitar-se a presentar una idea per diapositiva
- Es tracta de dissenyar una presentació, no de decorar-la.

Text

- El just i necessari
- Lletra Sans serif i estàndard, es més fàcil de llegir.

Color

- Si s'utilitza correctament és molt útil per emfatitzar, jerarquitzar, conduir el flux,...
- Combinar-lo segons la roda cromàtica
- El mal ús del color es pitjor que no usar-lo

Fons

- No usar plantilles

Imatges

- Utilitzar imatges que transmetin alguna cosa
- Si apareixen persones en elles, l'espectador sol fixar-s'hi més
- Hem d'intentar crear metàfores visuals
- Els gràfics són útils si són senzills i puntuals, mai abusar-ne
- Han de ser de qualitat, amb bona definició
- Han de tenir llicència Creative Commons o bé permís de l'autor
- No utilitzar imatges predissenyades ni gifs

Presentacions en àmbit educatiu

Seguint a Sigüenza (1999), els materials docents multimèdia en entorns virtuals d'ensenyament-aprenentatge, han de tenir en compte dos tipus de disseny, el funcional i el gràfic. Cada un d'aquests farà referència als aspectes que veiem a la següent gràfica.

	Aspectes principals	Característiques
DISSENY FUNCIONAL	<i>Navegació</i>	Menú principal
		Arbre de continguts
		Índex temàtic
		Sistemes de recerca
	<i>Seguiment i control dels alumnes</i>	Control d'itineraris
		Seguiment de la realització d'exercicis
		Generació de reforços
		Avaluacions parcials
		Avaluacions finals
		Exercicis pràctics
DISSENY GRÀFIC	<i>Aspectes principals</i>	Característiques
	<i>Estètica</i>	Lluïment o efectivitat?
		Nivell tecnològic
		Criteris estètics personals
	<i>Quantitat i qualitat del treball</i>	Efectivitat
	Practicitat, senzillesa	

Taula 1. Realitzada a partir de Sigüenza (1999).

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Com podem veure a la taula, realitzada a partir de Sigüenza (1999), els dissenys funcionals fa referència a dos aspectes; per una banda la navegació i per l'altra el seguiment i control dels alumnes. La navegació és el que ens facilita l'accés a la informació que presentem, i aquesta podrà ser de dos tipus; lliure quan l'alumne té el control de l'eina o controlada quan és el professor qui controlarà el l'itinerari que l'alumne haurà de seguir. Tant en un cas com en l'altre, s'ha de facilitar sempre al màxim l'accés a la informació, sobre tot quan la navegació és lliure, i per aquest motiu s'han de tenir en compte quatre mecanismes: menú principal, arbre de continguts, índex temàtic i sistema de recerca.

- El menú principal és el que permet l'accés lliure o no als diferents continguts que mostra la presentació multimèdia de forma ràpida i transparent.
- L'arbre de continguts és el que permet profunditzar en les diferents branques mitjançant diferents pulsacions del ratolí, és a dir, ens dona la possibilitat d'accedir a diferents continguts cada vegada més concrets.
- L'índex temàtic consisteix en un directori de temes obligats els quals s'han de trobar ordenats alfabèticament (combo-box), i cada un dels quals desplegarà un llistat de temes relacionats on podrem accedir a la informació pertinent.
- Els sistemes de recerca serveixen per cercar qualsevol tipus de informació relacionada amb el contingut general.

Pel que fa al seguiment i controls dels alumnes, hem de tenir presents sis aspectes: control d'itineraris, seguiment de la realització d'exercicis, generació de reforços, avaluacions parcials, avaluacions finals i exercicis pràctics.

El disseny gràfic per altra banda, té en compte sobre tot dos aspectes, l'estètica i la quantitat i qualitat d'informació. Totes les presentacions multimèdia tenen un component

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

estètic de molta rellevància, el qual posa de manifest la disjuntiva ‘lluïment o efectivitat?’ i cap de les dues es pot obviar en detriment de l’altre. El nivell tecnològic és el que donarà qualitat a les nostres presentacions i que implicarà un major atractiu pels usuaris. I finalment trobem els criteris estètics personals, els quals en ocasions haurem de saber deixar de banda per afavorir l’objectiu desitjat.

El segon aspecte, la quantitat i la qualitat del treball, és el que ens donarà efectivitat a l’hora de valorar els resultats, i practicitat i senzillesa en la utilització del recurs tant per l’alumne com pel professor.

A continuació, citem unes pautes o recomanacions útils per estructurar i desenvolupar el text guia i la presentació segons Sánchez (2010):

Pautes en el disseny de la presentació en Power Point

Asseguri el contrast entre fons i text (llegibilitat visual).

Tracti d’utilitzar enunciats curts i paraules clau, que explicarà durant l’exposició.

Quan sigui necessari ampliar informació en pantalla, escriure màxim 7 línies per diapositiva (aquest criteri és variable quan es tracte d’una presentació com a suport a processos formatius).

Tamany de font recomanat Arial, entre 20 i 25 punts.

Mostrar en pantalla només allò al que l’expositor fa referència en cada moment.

No sobrecarregar la diapositiva amb gràfics. El millor disseny serà sempre el més precís i senzill.

En cas de necessitar-ho, utilitzar figures i esquemes per sintetitzar la informació.

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Tenir en compte que la presentació en power point no és un text autònom, ja que depèn de la situació comunicativa en la que s'utilitza.

Recomanacions per el disseny de la exposició

Si la presentació és de caràcter institucional, el disseny ha de ser en el format gràfic definit per aquest tipus de comunicacions.

En la exposició ser concís i clar. Parla de manera natural, sense llegir ni memoritzar

La preparació i els assajos previs són claus, ja que permeten ajustar-se al temps, emfatitzar en assumptes importants i corregir imprecisions.

Els texts impresos i la presentació en power point són suports, no supleixen a l'expositor.

Mantenir sempre el referent i seguir un ordre lògic de l'exposició definit amb anterioritat.

Connectar cada idea amb l'anterior i la posterior per mitjà de marcadors discursius.

Mantenir el contacte visual amb els assistents. Tenir en compte el llenguatge corporal i utilitzar-lo per reforçar el missatge.

(p.2)

Per conclure Rosler, R. (2006) ens relata un seguit d'errors que hem d'evitar cometre:

- No llegir les diapositives, aquestes han de ser interpretades per l'auditori
- No apagar el llum
- No utilitzar tipografies amb corbes
- No utilitzar punter làser
- No emprar diapositives amb fons clars
- No utilitzar lletres fosques

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

- No posar totes les lletres en majúscules
- Anar alerta amb l'estètica inútil

(p.81)

CONCLUSIONS

No fa molts d'anys per transmetre informació a un auditori, o bé en el cas d'un mestre, a una aula de primària, només s'utilitzava el discurs oral i anotacions a la pissarra. Més endavant varen aparèixer les diapositives o transparències. En canvi, avui dia, amb els avanços de les noves tecnologies tenim al nostre abast les presentacions multimèdia, una eina molt útil, sempre que s'emprin bé, posat que serveixen per transmetre informació de manera visual on també s'hi pot afegir text, so, animacions i fins i tot vídeos.

Dintre de les presentacions multimèdia, el Power Point és una de les eines més utilitzades com a suport a les explicacions que els professors duen a terme constantment. Per tant s'ha de valorar la importància d'utilitzar-lo de forma adequada i significativa. Per això és imprescindible anar evolucionant a l'hora que ho fa la mateixa eina.

Com hem dit abans, els professors han de saber emprar bé els recursos multimèdia ja que la exposició és un mètode que s'utilitza sovint en la docència. Per fer una bona presentació, s'ha de tenir en compte que no es tracta en cap cas d'un substitut del professional/professor, és a dir, no podem posar sa presentació i que el públic/alumnes es limitin a llegir ,o per altra banda, que el professional/professor només llegeixi la presentació sense aportar res nou. És per això que s'ha d'utilitzar com a suport de l'explicació.

Abans de començar s'ha de tenir clar quin és el context a l'hora d'elaborar el disseny, ja que no és el mateix fer-la per a una classe de primària que per a una conferència de

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

medicina, i adaptar-nos al nivell de coneixements que el públic té sobre el tema, la seva motivació, la capacitat d'escolta... Una vegada definit el context, hem de definir els objectius i la finalitat de la presentació.

A l'hora de realitzar el disseny, cal tenir en compte l'estètica, aquesta ha de ser funcional, és a dir, no ha despistar al receptor, la finalitat és transmetre informació.

Hem d'utilitzar bé els colors en tota la nostra presentació, per això podem emprar la paleta de colors per aconseguir que cada diapositiva segueixi la mateixa línia. Segons Cabrero i Prendes i Solano (Citats per Solano,2007):

“els colors que millor es llegeixen a distància són el groc i el blau-cyan, mentre que el verd resulta ser el color pel que primer disminueix la sensibilitat, seguit a continuació pel vermell. Respecte als contrastos, la millor combinació en quant a la visibilitat és el contrast groc/negre, tenint un valor mitjà el contrast blanc/negre i sent d'escassa visibilitat dels contrastos vermell/verd i sobretot verd/blau” (p.10)

Respecte a l'organització de les imatges, aquestes han de ser impactants per atreure el públic i intentar que la imatge representi la idea que tenim, hem de tenir en compte que no hem de carregar massa la diapositiva perquè perdrem l'atenció dels nostre auditori. L'ideal és una idea o concepte per diapositiva, per tant, no cal escatimar i s'han de posar les necessàries.

En referència al text, s'ha d'evitar emprar molts tipus de lletra i tenir en compte que algunes fonts encara que siguin molt atractives visualment dificulten la llegibilitat, per altra banda, és important no abusar del text en les nostres diapositives, el més recomanat és posar idees principals.

Els aspectes tècnics i de disseny per realitzar una presentació multimèdia

Per últim, fer un resum del text ajuda a clarificar l'estructura de les idees de la nostra presentació i és una manera de que els receptors puguin fer-se un esquema mental i recordar del que s'ha parlat.

REFERÈNCIES

- Belloch, C. (s.,d.). Presentaciones multimedia. Recuperat de:
<http://www.uv.es/belloch/pdf/Presentaciones%20multimedia.pdf>
- Castañeda, L. (2012) Diseño de presentaciones visuales [vídeo]. Recuperat de:
<https://www.youtube.com/watch?v=fC42989F0fw>
- Rosler, R.(2006).Los siete pecados capitales del power point:Cómo ser un presentador visual y no morir en el intento.*Revista Argentina de neurocirugía*, 20 (2), pp 79-82. ISSN 1850-1532. Recuperat de:
<http://www.saidem.org.ar/docs/Uces2015/Rosler%20R.%20Los%20siete%20pecados%20capitales%20del.pdf>
- Sánchez, A., A. (2010). Pautas para diseñar ponencias o presentaciones académicas e investigativas.*Revista Virtual Universidad Católica del Norte* (30).ISSN 0124-5821
- Sigüenza, J., A.(1999). Diseño de materiales docentes multimedia en entornos virtuales de enseñanza-aprendizaje. *Cuadernos de documentación multimedia* (8). ISSN-e 1575-9733.
- Solano, I. (2007). Diseño de presentaciones visuales para la docencia universitaria. En Prendes, E. *Herramientas Telemáticas para la enseñanza universitaria en el marco del espacio europeo de educación superior*. Grupo de investigación de tecnología educativa. Universidad de Murcia. CD-ROM. ISBN: 978-84-611-7947-3
- Villagomez, C (2015, diciembre) Principios generales de diseño de una presentación. Recuperat de: <http://es.ccm.net/faq/9331-powerpoint-principios-generales-de-diseno-de-una-presentacion>